

Periodontic Dentistry

การรักษา:โรคปริทันต์ (Periodontic)

โรคปริทันต์ (Periodontal Disease) หรือที่คนทั่วไปเรียกว่า โรคเหงือกอักเสบ แต่จริงๆแล้ว โรคปริทันต์ มิได้มีการอักเสบเกิดขึ้นแค่ที่เหงือกเท่านั้น แต่เป็นโรคที่เกิดขึ้นได้กับอวัยวะรอบๆ ฟัน อันได้แก่ เหงือก, กระดูกเบ้าฟัน, เอ็นยึดปริทันต์ และ ผิวยางฟัน

สาเหตุของโรคปริทันต์

สาเหตุของโรคเหงือกอักเสบและโรคปริทันต์อักเสบ เกิดจากแบคทีเรียที่อยู่ในคราบจุลินทรีย์ (Dental plaque) ซึ่งเป็นเชื้อมีความรุนแรงในการทำลายอวัยวะปริทันต์ หรือกระตุ้นให้อวัยวะปริทันต์เกิดการอักเสบ โดยคราบจุลินทรีย์ดังกล่าวมีความเหนียว ลักษณะเป็นเมือกเหนียว สามารถกำจัดได้ด้วยการแปรงฟัน และใช้ไหมขัดฟันอย่างถูกวิธีเป็นประจำ แต่หากคราบจุลินทรีย์มีการสะสมนานๆ จะเกิดการแข็งตัวจะกลายเป็นหินปูน (Calculus) ซึ่งในขณะนี้แบคทีเรียที่เป็นสาเหตุของโรคจะมีปริมาณมากขึ้น และไม่สามารถกำจัดออกได้ด้วยการแปรงฟัน จึงจำเป็นต้องพบทันตแพทย์เพื่อใช้เครื่องมือทางทันตกรรมในการทำความสะอาด ในกรณีที่มีการสะสมหินปูนเป็นเวลานาน หินปูนจะมีสีเข้มดำ และติดตามผิวยางฟันที่อยู่ใต้เหงือก ซึ่งอาจพบร่วมกับฟันโยก ในผู้ป่วยกลุ่มนี้จำเป็นต้องได้รับการรักษาด้วยการขูดหินปูน ร่วมกับการเกลารากฟัน

โรคเหงือกอักเสบและโรคปริทันต์อักเสบ เป็นโรคที่เกิดจากหลายปัจจัย (Multifactorial disease) ดังนั้นนอกจาก แบคทีเรียในคราบจุลินทรีย์ ซึ่งเป็นสาเหตุหลักของโรคแล้ว ปัจจัยอื่นๆที่ทำให้กระบวนการอักเสบจากการตอบสนองต่อแบคทีเรียมีความรุนแรงขึ้นจึงมีผลทำให้ภาวะของโรครุนแรงขึ้นได้ เช่น

■ โรคเบาหวาน โดยพบว่าผู้ที่ที่เป็นโรคเบาหวานจะมีภูมิคุ้มกันต่อสู้กับเชื้อแบคทีเรียได้ลดลง ทำให้มีความเสี่ยงในการเกิดโรคปริทันต์เพิ่มขึ้นถึงประมาณ 3 เท่า และเมื่อเกิดโรคปริทันต์อักเสบแล้วจะมีความรุนแรงมากกว่าคนที่ไม่ได้เป็นเบาหวานถึง 3-11 เท่า โดยจะรุนแรงมากในคนที่ไม่ได้รับการรักษาควบคุมระดับน้ำตาล

■ การสูบบุหรี่ โดยพบว่าผู้ที่สูบบุหรี่ จะมีเหงือกที่หนา และแข็งตึงกว่าปกติ ร่วมกับมีภูมิคุ้มกันที่ต่อสู้กับเชื้อแบคทีเรียลดลง ทำให้มีความเสี่ยงในการเกิดโรคปริทันต์เพิ่มขึ้นถึงประมาณ 3-9 เท่า โดยความเสี่ยงเพิ่มขึ้นตามเวลาและปริมาณบุหรี่ที่สูบ นอกจากนี้ยังพบว่าคนที่สูบบุหรี่จะ

ตอบสนองต่อการรักษาโรคปริทันต์ได้แย่กว่าคนปกติ

❑ ความรุนแรงของเชื้อ คือพบว่าส่วนใหญ่ของคนที่เป็นโรคนี้อาจเป็นวัยกลางคนและสูงอายุซึ่งสาเหตุของโรคเกิดจากเชื้อที่มีความรุนแรงไม่มาก แตกต่างจากในกลุ่มผู้ป่วยอายุน้อยกว่า 35 ปี จะมีเชื้อกลุ่มที่มีความรุนแรงมาก ทำให้การเกิดโรค และการลุกลามของโรคเป็นไปอย่างรวดเร็ว เชื้อที่รุนแรงมากพบได้น้อยคือประมาณร้อยละ 2 ของประชากรทั้งหมด ในคนกลุ่มนี้จึงจำเป็นต้องได้รับการรักษาอย่างทันที่ มิฉะนั้นจะเสี่ยงต่อการสูญเสียฟันก่อนเวลาอันควร

❑ ความเครียด พบว่าความเครียดมีผลต่อความเอาใจใส่ในการทำความสะอาดช่องปากที่ลดลง และผลต่อฮอร์โมนสเตียรอยด์มากขึ้น ทำให้การตอบสนองต่อเชื้อลดลง มีผลทำให้โรคมีความรุนแรงของโรคเพิ่มขึ้น

❑ ในกรณีที่ทำความการใช้ยาบางประเภทมีผลทำให้เหงือกบวมโตมากกว่าปกติ เช่นยาลดความดัน ยากันชัก เป็นต้น

❑ โรคทางระบบที่มีผลต่อระบบภูมิคุ้มกันร่างกาย และเนื้อเยื่อ เช่น โรคความบกพร่องของการทำงานเม็ดเลือดขาว โรคทางพันธุกรรมที่ทำให้ Collagen ผิดปกติ เป็นต้น

อาการบ่งชี้ว่าเป็นโรคปริทันต์

1. มีเลือดออกตามไรฟันขณะแปรงฟัน
2. เหงือกบวมแดง
3. มีกลิ่นปาก
4. เหงือกกรัน
5. อาจมีหนองออกตามร่องเหงือก
6. ฟันโยก

สรุปขั้นตอนการรักษา

1. การรักษาจะต้องมีการขูดหินปูน และเกลารากฟัน (root planing) ร่วมด้วย โดยจะขูดหินปูนที่บนตัวฟัน และส่วนที่อยู่บนผิวรากฟันภายในร่องปริทันต์ ส่วนการเกลารากฟันคือการทำให้ผิวรากฟันเรียบเพื่อให้เนื้อเยื่อเหงือกสามารถกลับมายึดแน่นติดกับผิวฟันได้เหมือนเดิม ซึ่งขั้นตอนนี้จะต้องทำซ้ำหลายๆครั้ง
2. หลังจากรักษาเสร็จแล้วประมาณ 4-6 สัปดาห์ ทันตแพทย์จะเรียกกลับมาดูอาการอีกครั้งว่า หายดีหรือไม่

ถ้ายังมีร่องลึกปริทันต์เหลืออยู่หรือมีการละลายของกระดูกไปมาก อาจจำเป็นต้องใช้วิธีผ่าตัดเหงือก (ศัลยกรรมปริทันต์ : Periodontal Surgery) ร่วมด้วย

3. ท่านจะต้องทำความสะอาดฟันและซอกฟันอย่างถูกวิธีและสม่ำเสมอด้วยตนเอง อย่างน้อยจะต้องใช้แปรงและไหมขัดฟันทุกวัน เพื่อที่จะกำจัดคราบจุลินทรีย์ให้หมดทุกวัน
4. ไปพบทันตแพทย์ทุก 6 เดือน เพื่อตรวจดูว่ามีคราบจุลินทรีย์และหินปูนหลงเหลือจากการทำความสะอาดเองหรือไม่ เพื่อที่จะได้รับการรักษาในระยะแรก

สำหรับคนไข้ที่เป็นโรคเหงือกมาก ๆ การขูดหินปูนและการขูดเหงือก อาจจะไม่ได้อผล ซึ่งในลักษณะนี้ส่วนใหญ่จะแนะนำให้ทำการผ่าตัด ซึ่งระหว่างการผ่าตัดนี้ แพทย์ผู้ทำการผ่าตัดจะทำการยกเหงือกเพื่อที่จะดูการลุกลามไปที่รากหรือกระดูก ครอบจุลินทรีย์และหินปูนที่ได้ทำการขจัดออกจากบริเวณและจากกระดูกฟัน จากนั้นนำเหงือกกลับสู่ตำแหน่งที่เหมาะสมที่เหมาะสมแก่การทำความสะอาดหลังการรักษา

เมื่อมีการเปิดเหงือก และกระดูกมีการสูญเสียไป บางครั้งคนไข้ต้องรักษาโดยการปลูกกระดูก ซึ่งการปลูกกระดูกนี้เป็นการสร้างกระดูกจากไขกระดูกในปากของเราเอง หรือจากกระดูกเทียม ซึ่งในขั้นตอนนี้จะทำการนำคนไข้ ประมาณ 2-3 ครั้ง แต่ในบางกรณีก็สามารถเสร็จได้ภายในครั้งเดียว ในโรงพยาบาลหรือคลินิกที่มีอุปกรณ์ครบครัน

การรักษากรณีเหงือกกร่น

เหงือกกร่นเป็นต้นเหตุของโรคเหงือก ซึ่งจะเป็นปัญหาของความสวยงามด้วยเช่นกัน ถ้าคุณยิ้มแล้วเห็นเหงือก โดยเฉพาะหากคุณมีครอบฟัน (Crowns) หากเหงือกกร่น จะทำให้เห็นตัวฟันที่แท้จริงที่ไม่ได้บังไว้ ซึ่งรากฟันของคุณนั้น ปกติจะสีคล้ำกว่าตัวครอบฟัน หรือคุณอาจจะพบว่าขอบของวัสดุหรือ Porcelain จะแสดงออกมาให้เห็น ไม่ว่าจะสาเหตุอะไรก็ตาม แม้ว่าครอบฟันนั้นจะทำให้เหมือนธรรมชาติเท่าไรก็ตาม

เมื่อเหงือกกร่นแล้ว โดยปกติเหงือกจะไม่สามารถกลับมาเหมือนเดิม ทันตแพทย์อาจจะแนะนำให้ผ่าตัดตกแต่งฟัน ถึงแม้ว่าเนื้อเยื่อมาแทนที่ระหว่างฟันนั้น ไม่สามารถคาดเดาได้ ทันตแพทย์สามารถปกปิดฟันซี่นั้นได้

การปกปิดทำได้โดย ย้ายบางส่วนของครอบฟัน และราก แล้วทำการยึดช่องว่างด้วย Composite Resin เพื่อปิดบังขอบของโลหะ หรือการเปิดราก อย่างไรก็ตาม เป็นการยากที่จะรักษาความสวยงามนี้ไว้ มีทางเลือกที่ดีกว่า คือการทำให้สีของโลหะค่อย ๆ จางลง หรือปกปิดด้วย Composite ที่สีเข้มกว่า ถึงแม้ว่าจะไม่ใช่วิธีที่ดีที่สุด ซึ่งการแก้ปัญหาคือการทำครอบฟันใหม่มาแทนที่

ทางที่ดีที่สุดที่จะหลีกเลี่ยงจากเหงือกกร่น คือการรักษาสุขอนามัยภายในช่องปาก และให้ทันตแพทย์ทำความสะอาดให้ปีละ 3-4 ครั้ง เช่นเดียวกัน ทำการทำความสะอาดทันทีหลังจากใส่ครอบฟัน แม้แต่เนื้อเยื่ออักเสบบวม หากมีแบคทีเรียสะสมรอบ ๆ เหงือกจะกระทบที่เนื้อเยื่อ และทำให้เหงือกกร่นได้

เมื่อพบว่าเหงือกมีเลือดออกและเจ็บเล็กน้อยเวลาแปรงฟัน อาจจะเป็นอาการเบื้องต้นของโรคเหงือกอักเสบ ซึ่งเกิดจากการมีเศษอาหารและเชื้อโรคสะสมอยู่บริเวณเหงือกและครอบฟัน ทำให้เกิดอาการอักเสบ หากปล่อยทิ้งไว้จะเกิดหนองและลูกกลมติดเชื้อสู่รากฟันได้ แนวทางป้องกันเสียแต่เนิ่นๆ คือ การแปรงฟัน ให้สะอาดและใช้ไหมขัดฟันทำความสะอาดซอกฟันอย่างสม่ำเสมอ โรคปริทันต์สามารถกลับมาเป็นใหม่ได้ถ้าดูแลสุขภาพช่องปากไม่ดี ดังนั้นจึงต้องดูแลสุขภาพช่องปากให้ได้อย่างสม่ำเสมอด้วยการแปรงฟันและทำความสะอาดซอกฟันอย่างถูกวิธีและสม่ำเสมอ

วิธีที่ดีที่สุดในการป้องกันโรคเหงือก คือการใส่ใจดูแลรักษาตั้งแต่อยู่ที่บ้าน ซึ่งรวมถึงการแปรงฟัน การใช้ไหมขัดฟัน การบ้วนปาก และการนวดเหงือก สุดท้าย คือรักษาสุขภาพปากและฟันให้สะอาดปราศจากเชื้อแบคทีเรีย

